



SJÄLVSTÄNDIGT ARBETE I AUDIOLOGI, 15 hp

Grundnivå

Titel Kartläggning av allmänhetens attityd till hörselnedsättning och självskattad kunskap om hörsel – en enkätundersökning	
Författare Viola Björkstrand Astrid Lauste Jurvin	Handledare Milijana Malmberg Examinator André Sadeghi
Sammanfattning <p>Bakgrund: 1,4 miljoner människor i Sverige uppger idag att de har problem med att höra och majoriteten har ingen kontakt med hörselvården. Att ha en hörselnedsättning verkar i dagens samhälle förknippas med en rad negativa egenskaper vilket kan bero på dålig attityd till och bristfällig kunskap om hörselnedsättning hos allmänheten.</p> <p>Syfte: Syftet med studien var att kartlägga den vuxna allmänhetens attityd till hörselnedsättning och självskattad kunskap om hörsel genom en enkätundersökning.</p> <p>Metod: En webbenkät utformades för detta ändamål. En officiell länk till enkäten delades via två Facebook-konton till totalt 997 kontakter och totalt 247 svar samlades in.</p> <p>Resultat: Majoriteten av respondenterna har uppskattat sin generella kunskap om hörsel till någorlunda stor närmast följd av väldigt liten. En stor del av respondenterna vet om flera kommunikationsstrategier och tycker att även de har en del i ansvaret att underlätta vid kommunikation. Majoriteten av respondenterna skulle uppleva det mer besvärande att höra dåligt än att andra människor skulle märka att de hade en hörselnedsättning. De tror även att personer med hörselnedsättning blir negativt bemötta i vardagen.</p> <p>Slutsats: Resultatet visar på en någorlunda stor generell kunskap om hörsel samt god kunskap om kommunikation med personer med hörselnedsättning. Majoriteten av respondenterna tycks ha en positiv attityd till personer med hörselnedsättning men en negativ attityd till hörselnedsättning.</p> <p>SÖKORD: Attityd, Kunskap, Hörselnedsättning, Skam, Stigma</p>	



UNIVERSITY OF GOTHENBURG
The Sahlgrenska Academy
Institute of Neuroscience and Physiology
Unit of Audiology

Spring 2015

BACHELOR RESEARCH THESIS IN AUDIOLOGY, 15 ECTS

Basic level

Title	
A survey about the general populations attitude towards hearing loss and self-rated knowledge of hearing	
Authors	Supervisor
Viola Björkstrand	Milijana Malmberg
Astrid Lauste Jurvin	
	Examiner
	André Sadeghi
Abstract	
<p>Objective: 1.4 million people in Sweden state that they are having problems with hearing and the majority have had no contact with the hearing rehabilitation services. To have a hearing loss seems to be associated with several negative attributes. This could be due to bad attitude and insufficient knowledge on hearing loss in today's society.</p> <p>Purpose: The purpose with this study was to map the adult populations attitude towards hearing loss and self-rated knowledge of hearing with a survey.</p> <p>Methods: A web survey was made for this study. An official link to the survey was shared from two Facebook accounts to a total of 997 contacts and a total of 247 responses were collected.</p> <p>Results: The majority of the respondents have estimated their general knowledge of hearing to fairly extensive followed by very small. A great part of the respondents know several communication strategies and think they have a part of the responsibility to facilitate when communicating. The majority of the respondents stated that they would experience it worse to have problems with hearing rather than other people noticing their hearing loss. They also thought that people with hearing loss experience negative treatment in their daily life.</p> <p>Conclusion: The result indicate a fairly extensive general knowledge of hearing and good knowledge about communication with people with hearing loss. The majority of the respondents seem to have a positive attitude against people with hearing loss but a negative attitude against hearing loss.</p> <p>KEY WORDS: Attitude, Knowledge, Hearing loss, Shame, Stigma</p>	

Förord

Ett stort tack till handledare Milijana Malmberg för all vägledning under arbetets gång.

Ytterligare ett tack till testpiloterna som tagit sig tid att besvara enkäten samt komma med respons.

Slutligen vill vi passa på att tacka alla som valt att besvara enkäten.

Arbetet i denna studie har fördelats lika mellan författarna.

FÖRKORTNINGAR

HRF - Hörselskadades Riksförbund

NE - Nationalencyklopedin

RFSL - Riksförbundet för homosexuella, bisexuella, transpersoners och queeras rättigheter

SCB - Statistiska Centralbyrån

WHO - World Health Organisation

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. BAKGRUND	1
1.1 Hörselnedsättning.....	1
1.2 Attityd och stigma.....	2
1.3 Hörselnedsättning och skam.....	2
1.4 Hörselnedsättning och kommunikation.....	4
1.5 Hörselrehabilitering.....	5
2. SYFTE	6
3. FRÅGESTÄLLNINGAR	6
4. MATERIAL OCH METO.	6
4.1 Procedur.....	6
4.2 Demografiska data.....	9
4.3 Databehandling... ..	10
4.4 Bortfall.....	10
4.5 Etiska överväganden.....	10
5. RESULTAT	11
6. DISKUSSION	25
6.1 Metoddiskussion.....	25
6.2 Resultatdiskussion.....	26
6.3 Projektets betydelse.....	28
6.4 Framtida forskning.....	29
7. KONKLUSION	29
8. REFERENSER	30

BILAGOR

BILAGA I Enkätundersökning

BILAGA II Testpiloter

BILAGA III Länk till enkät med informationstext

BILAGA IV Tacksida

BILAGA V Inaktiv enkät

1. BAKGRUND

1.1 Hörselnedsättning

Hörselnedsättning kan drabba människor i alla åldrar, av många varierande orsaker och är inte endast förenat med åldrande (Arlinger, 2007). En hörselnedsättning kan uppstå till följd av ålder, arvsanlag, bullerexponering eller sjukdom och graderas som lätt, måttlig eller grav (Hörsellinjen, 2014). Enligt en studie (WHO, 2015) baserad på medel- och höginkomstländer utsätts cirka 50 % av alla i åldern 12-35 år för skadliga ljudnivåer från musikspelare. Cirka 40 % av alla i samma ålder vistas på platser med ljudnivåer som är direkt skadliga, såsom idrottsarenor, nattklubbar och konserter. Det här gör att över en miljard unga människor riskerar att drabbas av hörselnedsättning till följd av bullerskador.

Presbycusis, en gradvis försämring av hörseln till följd av det naturliga åldrandet, är en av de vanligaste orsakerna till hörselnedsättning (Profant et al., 2015). Det finns äldre som har god hörsel, men det finns även de som utvecklar presbycusis tidigt. Var femte 70-åring (Jönsson et al., 1998) och var tredje 80-åring (Jönsson & Rosenhall, 1998) lider av symtomgivande presbycusis.

17,9 % av den totala befolkningen i Sverige uppger idag att de har problem med att höra, det vill säga cirka 1,4 miljoner människor (HRF, 2011). Cirka 55 % av de som uppger att de har problem med att höra är i yrkesverksam ålder (16-64 år). Det handlar om 770 000 personer. Majoriteten av dessa har ingen kontakt med hörselvården (HRF, 2011).

Hörselskadades Riksförbund (HRF) är Sveriges största organisation för personer med hörselnedsättning och har ett stort engagemang i samhället. Organisationen är ideell, partipolitiskt och religiöst obunden och arbetar för att främja personers med hörselnedsättning intressen genom att upplysa, stödja och påverka (HRF, 2014). Man har bland annat fört samtal med SF Bio under många års tid och drivit frågan om tillgänglighet för alla på bioograferna. SF Bio har nu beslutat att texta alla filmer, även de svenska. Det kommer inte längre att stå i bioannonsen om filmen är textad - det kan besökaren nu ta för givet. Om filmen saknar text kommer istället det att stå beskrivet i annonsen, vilket gör att textning på svenska filmer blir normen och otextade filmer blir avvikande (HRF, 2014).

1.2 Attityd och stigma

Definitionen av attityd är enligt Nationalencyklopedin (NE) inställning eller förhållningssätt i positiv eller negativ bemärkelse. Enligt samma källa menar tyska experimentalpsykologer inom Würzburgskolan att attityd är en mental förbestämd inställning som påskyndar tänkandet vid problemlösning. Vidare beskrivs hur de amerikanska sociologerna W.J. Thomas och Florian Znaniecki använde ordet attityd för att benämna handlande byggt på tidigare erfarenheter. En undergrupp bland negativa attityder är fördomar. Fördomar bygger på egenskaper som är lättidentifierade, som till exempel kön eller nationalitet, utan att annan befintlig fakta och information tagits hänsyn till. Fördomar leder ofta till diskriminerande behandling (NE, 2015). Stigmatisering är en term för social stämpling som innebär att samhället grundat på fördomar tillskrivit en viss grupp en avvikande identitet, vilket gör det skamfullt att tillhöra denna grupp (NE, 2015). För att undvika att identifieras som någon tillhörande en stigmatiserad grupp kan personer med hörselnedsättning välja att inte söka sig till hörselvården eller att inte gå med på rekommenderad hörselrehabilitering (Southall et al., 2010).

1.3 Hörselnedsättning och skam

45 % av personer med hörselnedsättning har insett att de hört dåligt i minst tio år utan att söka hjälp och 62 % har märkt av sin hörselnedsättning i minst sex år utan att söka hjälp (HRF, 2008). En enkätundersökning med över 100 deltagare med hörselnedsättning i åldrarna 16-110 år visade att cirka en fjärdedel av dessa uppgav att de oroar sig för att det ska märkas att de hör dåligt. Enligt undersökningen sade sig lika många undvika att berätta för andra att de hör dåligt och en tredjedel ville inte att hörapparaten ska synas (HRF, 2008).

En av de största utmaningarna vid en rehabiliteringssituation av hörseln är att patienten ofta bagatelliserar sin hörselnedsättning till den grad att resultatet av behandlingen blir lidande (Arlinger, 2007). För en del personer med hörselnedsättning är tillståndet så pass stigmatiserat att man vill osynliggöra det genom att inte använda hörapparat eller uppmärksamma andra på sina kommunikationssvårigheter. Oavsett orsaken till det bristande erkännandet av sin hörselnedsättning är det en förutsättning att patienten vill medverka aktivt för att få en lyckad hörselrehabilitering (Arlinger, 2007).

En nederländsk studie från 1996 (Brink et al.) hade syftet att undersöka i vilken grad äldre personer med hörselnedsättning vill ha hörselrehabilitering och att jämföra grupper som i olika grad vill ha hörselrehabilitering beroende på sin attityd gentemot hörselnedsättning och

hörapparater. I studien såg man att de som efter överläggande med sin vårdgivare inte ville prova hörapparat såg mest stigmarelaterade hinder angående användning av hörapparat. De kände även att deras respektive höll med dem om denna negativa bild av hörapparatsanvändning. I samma studie hänvisade man till en ytterligare studie från 1991 (Gilhorne Herbst et al.) där det visats att i en testgrupp bestående av personer över 70 år med upplevd hörselnedsättning hade majoriteten inte sökt vård för sina hörselbesvär. Mindre än hälften av de som sökt vård valde att påbörja hörselrehabilitering. Detta innebär att 75 % av personerna i studien inte hade hörapparat trots upplevd hörselnedsättning.

En studie av Raymond Héту (1996) visar att en hörselnedsättning kan vara ett hot mot den sociala identiteten på grund av den ständiga risken att avslöjas som en person med hörselnedsättning. Det verkade som att personer med svårare hörselnedsättning till stor grad tonar ner och förnekar sin hörselnedsättning. I samma studie beskrivs det hur kvinnliga anställda som använt hörapparat en tid kände ett starkt behov av att dölja både hörapparater och andra tecken på hörselnedsättning. Det här ledde till att de vid möten med andra människor inte ställde några som helst krav på sin samtalspartner som hade kunnat underlätta deras kommunikationsförmåga. Kvinnorna kände att deras hörselnedsättning uppfattades som ett tecken på låg intelligens, psykisk ohälsa, svaghet, funktionsnedsättning eller hög ålder. De uppgav även att de kände sig mindre kvinnliga på grund av sin hörselnedsättning.

Även män har setts reagera liknande på sin hörselnedsättning. I en studie från 1991 (Getty & Héту) presenterades ett scenario för 48 män med hörselnedsättning. Scenariot bestod av en middagsbjudning med dåliga förutsättningar för kommunikation genom bland annat dålig belysning och bakgrundsljud. Av samtliga 48 män gavs samma svar: för att slippa erkänna att de hade en hörselnedsättning skulle de inte ställa några krav på förändringar som hade kunnat underlätta möjligheten till kommunikation.

Héту (1996) menar i en studie att anledningen till att hörselnedsättning är så skamfullt kan vara att den generella uppfattningen är att hörselnedsättning förknippas med bland annat funktionsnedsättning, hög ålder, mentala handikapp och dövhet. I studien hänvisades det även till en storskalig intervjuundersökning som genomfördes i Storbritannien 1981 som visade att människor inte skiljer mellan dövhet och hörselnedsättning. Kunskapen gällande hörselnedsättning i Storbritannien såg därför ut att vara bristfällig 1981, och det är av intresse att se hur kunskapen ser ut i Sverige idag.

Detta beskrivs ytterligare i ett citat från Hörselskadades Riksförbunds årsrapport (2008, sid 2):

"Hörselskadades attityder till sin egen hörselnedsättning är en spegelbild av de attityder som är förhärskande runt om i samhället. Det är inte alltid lätt att acceptera och hantera sin hörselskada när man ständigt möts av djupt rotade fördomar, som till exempel att hörselnedsättning och långt framskriden ålderdom är ungefär samma sak. Eller att hörfel är ett tecken på dumhet."

Personer med hörselnedsättning kan idag känna sig tvingade att förbise sin egentliga vilja och sitt eget bästa och fatta olika beslut för att slippa tillkännage sin hörselnedsättning. Exempel på dessa beslut kan vara: att gå hem om platsen längst fram i föreläsningssalen är upptagen, att tacka nej till festinbjudningar på grund av att andra tidigare inte varit uppmärksamma på personen i frågas hörselnedsättning samt att i butiker betala med en stor sedel istället för att fråga om vad varorna faktiskt kostade (Arlinger, 2007). Om hörselnedsättning inte vore stigmatiserat hade man inte behövt förbise sitt eget bästa i liknande situationer för att slippa offentliggöra sin hörselsituation. Enligt en studie av Getty och Héту (1991) kan man genom att ta kommunikativa genvägar likt de ovan nämnda, för att slippa göra andra medvetna om sin hörselnedsättning, uppfattas som socialt inkompetent av den man kommunicerar med. Man såg i studien att det upplevs som en mer uthärdlig negativ identitet att uppfattas som socialt inkompetent än att uppfattas som en person med hörselnedsättning.

1.4 Hörselnedsättning och kommunikation

Kommunikation kan handla om en lång rad handlingar med den gemensamma nämnaren interaktion - en aktion mellan människor (Danermark, 2005). Ett exempel på kommunikation är att samtala. Eftersom samtalet är en gemensam handling krävs det att båda parterna tar sitt ansvar för att det ska fungera. Hur ansvaret för kommunikationen i praktiken fördelas beror på exempelvis tidigare erfarenhet av och kunskap om kommunikation med andra (Danermark, 2005). Dagens stigmatisering och hemliggörande av hörselnedsättning är därför ett hinder för en framgångsrik kommunikation. Om fler personer offentliggjorde sin hörselnedsättning skulle möjligheten öka för en större mängd människor i samhället att bli medvetna om hur man bäst kommunicerar med en person med hörselnedsättning. På så sätt skulle fler kunna känna sig mer inkluderade och trygga i kommunikativa situationer i vardagen.

Kommunikation bygger på ett antagande om att det är lätt att växla mellan rollen som talare och lyssnare (Goffman, 1956), och på andra etablerade antaganden om samtal (Higgins, 1980). Ett exempel på ett antagande om samtal är att bekräfta talaren med någon form av respons för att understryka att ett ömsesidigt samtal pågår. Enligt en studie (Hétu, 1996) kan en person med hörselnedsättning som inte svarar på grund av sina hörselsvårigheter sända ett budskap om att inte bekräfta talaren, vilket gör att personen med hörselnedsättning kan uppfattas som otrevlig eller ointresserad. Samma sak kan enligt studien inträffa om personen med hörselnedsättning upprepande uttrycker en begäran att talaren ska berätta om. Talaren kan till slut känna sig förolämpad och ouppmärksam vilket kan utlösa nedvärderande kommentarer som exempelvis ”Är du döv eller?”. Talaren har då tillskrivit personen med hörselnedsättning både ansvar för och kontroll över sitt beteende. I studien beskrivs vidare hur den skam som kan bli till följd hos personen med hörselnedsättning efter liknande kritik kan göra personen mer självmedveten om sitt problem och inåtvänd. Skammen kan sedan leda till vrede på grund av den psykiska smärta som uppkommit om den inte erkänns av samtalspartnern. Vreden kan vidare leda till förbittring om den riktas utåt mot samtalspartnern som nedvärderat personen med hörselnedsättning, eller till skuld om vreden riktas inåt mot den egna personen.

1.5 Hörselrehabilitering

Ett stort antal skador och sjukdomar i hörselsystemet går inte att behandla med medicinska åtgärder eller medicinering och då kan man vara i behov av rehabiliterande eller habiliterande åtgärder i form av hörapparat och kommunikationsstrategier. En hörapparat kan aldrig återge en normal hörsel men kan vara ett hjälpligt verktyg för att förbättra den kommunikativa situationen (Landstinget Sörmland, 2014).

Kommunikationsstrategier är till för patienten och anhöriga för att underlätta vid samtal då hörapparaten inte räcker till. Det kan även vara så att man inte har behov av en hörapparat men ändå upplever kommunikationssvårigheter på grund av sin hörsel. Under rehabiliteringen bör man därför informera om ett flertal kommunikationsstrategier. Några exempel på lämpliga kommunikationsstrategier är att tala med normal stämma och inte skrika, att vända sitt ansikte mot personen man talar med och se till att ansiktet är belyst, att inte stå för långt bort från varandra eller i separata rum vid samtal samt att se till att inte flera personer talar samtidigt utan att en person talar åt gången (Danermark, 2005).

2. SYFTE

Syftet med denna studie är att kartlägga den vuxna allmänhetens attityd till hörselnedsättning och självskattad kunskap om hörsel genom en enkätundersökning.

3. FRÅGESTÄLLNINGAR

- Hur ser allmänhetens självskattade kunskap om hörsel ut och var har den inhämtats?
- Hur ser allmänhetens generella attityd till hörselnedsättning ut?

4. MATERIAL OCH METOD

4.1 Procedur

Genom att läsa vetenskapliga artiklar och litteratur gavs en överblick av fördomar och kunskapsbrister angående hörselnedsättning och personer med hörselnedsättning i samhället. Baserat på dessa källor samt egna antaganden om kunskapsbrister utformades en enkät (se Bilaga I) speciellt för detta ändamål då det vid efterforskningar visade sig att det inte fanns någon standardiserad enkät som var lämplig till detta projekt.

Vid utformande av frågor har hänsyn tagits till att bakgrundsvariabler kan påverka tolkandet av frågorna. Valet att ha med bakgrundsvariabler gjordes för att dels kunna säkerställa spridningen av enkäten men också för att i efterhand kunna se samband med någon utav bakgrundsvariablerna om eventuellt missförstånd av någon fråga skulle ha uppmärksammats (SCB, 2015).

För att så stor del som möjligt av allmänheten skulle vara representerad i svaren var de enda kriterierna för att få svara på enkäten att man skulle vara över 18 år och bosatt i Sverige.

Denna nedre åldersgräns sattes för att projektet syftar till att kartlägga den vuxna populationens kunskapsnivå och attityd och inte barns.

Enkäten valdes att publiceras online och delas på Facebook för att webbaserad teknik och ”traditionell” direktkontakt bör eftersträvas vid webbaserade enkätundersökningar då det kan bidra till ökad svarsfrekvens (Hansson, 2006).

4.1.1 Enkätutformning

Enkäten (se Bilaga I) består av en blandning av kvalitativa och kvantitativa attityd- och kunskapsfrågor om hörselnedsättning samt faktafrågor om deltagaren. Kvantitativa frågor ställdes med fasta svarsalternativ medan de kvalitativa frågorna gav respondenten möjlighet att skriva fritt. Språket i enkäten valdes att hållas enkelt men inte för vardagligt. Antalet frågor begränsades för att undvika att respondenterna skulle sluta svara till följd av tidsbrist eller tristess, vilket ledde till totalt 14 frågor.

4.1.2 Testpiloter

Innan officiell publicering fick sju stycken testpiloter fylla i enkäten. Dessa testpiloter är bekanta med författarna och kontaktades personligen via Facebook eller telefon och ombads fylla i enkäten online och sedan svara på hur de ansåg att språket var samt tidsåtgång. De utvalda testpiloterna har spridning mellan ålder, kön, bakgrund och utbildningsnivå (se Bilaga II, tabell 16). Efter att testpiloterna svarat på enkäten var den enda förändring som skedde korrektion av grammatik i introduktionstexten (se Bilaga I). Testpiloternas svar räknades således med i den totala statistiken. Användandet av ordet "hen" i enkäten samt alternativet "Annat" under bakgrundsvariabeln om kön uppmärksammades av en testpilot och bemöttes med positiv respons. Isabelle Walfh, projektledare på RFSL Ungdom, informerar om att RFSL uppmanar att man bör ange alternativet "Annat" vid beskrivande av kön då det finns personer som anser sig ha annan könstillhörighet än man eller kvinna (personlig kommunikation, 21 februari 2015).

4.1.3 Officiell lansering

Enkäten gjordes publik via två Facebook-konton. Vid tiden för publicering av enkäten delades den till totalt 997 kontakter på Facebook men länken gjordes officiell så att samtliga medlemmar på Facebook kunde se den. Länken till enkäten delades tillsammans med en kort informationstext samt en uppmaning till Facebook-kontakterna att svara på enkäten och dela den vidare. I informationstexten ombads audionomer och audionomstudenter att inte svara på enkäten för att minska risken för ett resultat som inte speglade verkligheten (se Bilaga III). Länken ledde till enkäten som var publicerad på Göteborgs Universitets hemsida under sektionen klinisk neurovetenskap och rehabilitering, enheten för audiologi. Flera svar från samma IP-adress förhindrades inte eftersom endast en familjemedlem i varje hushåll då hade kunnat svara på enkäten. Efter att respondenterna fyllt i enkäten och skickat in sina svar möttes de av en text som tackade för deras medverkan (se Bilaga IV).

I tidsplanen var två veckor avsatta för insamling av data och förhoppningen var 100 besvarade enkäter. Efter tre dagar nåddes en tidig mättnad då totalt 247 svar inkommit och beslutet att stänga ned enkäten fattades för att ha en hanterbar mängd data inom projektets tidsram.

Enkäten var aktiv mellan 2015-02-19 och 2015-02-21. Efter färdig datainsamling stängdes enkäten ned genom att frågeformuläret på Göteborgs Universitets hemsida byttes ut mot en tacktext och information om att tillräcklig datamängd inkommit (Bilaga V).

4.2 Demografiska data

Totalt har 247 personer svarat på enkäten och samtliga svar har inräknats i resultatet. Demografiska data över alla respondenter visas i tabell 1.

Tabell 1. Demografiska data över respondenterna (n=247)

	n (%)
Kön	
Kvinna	182 (73,7)
Man	58 (23,5)
Annat	7 (2,8)
Ålder	
18-30 år	125 (51)
31-40 år	56 (22,7)
41-50 år	20 (8,1)
51-60 år	30 (12,1)
61-70 år	12 (5,7)
71- år	1 (0,4)
Bakgrund	
Svensk bakgrund	231 (93,5)
Utländsk bakgrund	16 (6,5)
Högsta avslutade utbildning	
Förgymnasial utbildning	2 (0,8)
Gymnasieutbildning	61 (24,7)
Eftergymnasial utbildning KY <1 år	7 (2,8)
Eftergymnasial KY > 1 år	16 (6,5)
Eftergymnasial utbildning Folkhögskola <1 år	4 (1,6)
Eftergymnasial Folkhögskola >1 år	4 (1,6)
Eftergymnasial Högskola <1 år	10 (4)
Eftergymnasial Högskola >1 år	128 (51,8)
Forskarutbildning eller liknande	15 (6,1)
Län	
Blekinge	15 (6,1)
Dalarna	2 (0,8)
Gävleborg	1 (0,4)
Halland	4 (1,6)
Jämtland	7 (2,8)
Jönköping	4 (1,6)
Kalmar	7 (2,8)
Kronoberg	1 (0,4)
Norrbottn	4 (1,6)
Skåne	14 (5,7)
Stockholm	71 (28,7)
Södermanland	2 (0,8)
Uppsala	13 (5,3)
Värmland	1 (0,4)
Västerbotten	1 (1,2)
Västra Götaland	78 (31,6)
Västernorrland	2 (0,8)
Örebro	11 (4,5)
Östergötland	7 (2,8)

4.3 Databehandling

4.3.1 Kvantitativa data

All data från enkätsvaren fördes in i Excel för Mac och analyserades sedan i IBM SPSS Statistics version 22 för Mac.

4.3.2 Kvalitativa data

Vid analys av enkätsvar där respondenten själv fått fylla i svaret har en innehållsanalys utformad av Graneheim och Lundman (2004) använts. Detta innebär att alla svar har lästs igenom av båda författarna ett flertal gånger för en generell uppfattning om helheten. Efter detta har meningsbärande fraser plockats ur varje svar och har sedan kodats och kategoriserats för att kunna analyseras statistiskt. Den kodade kvalitativa datan har sedan likt den kvantitativa förts in i Excel och vidare analyserats i SPSS. Vid presentation av kvalitativa svar i resultatet presenteras data både kvantitativt och med enstaka citat hämtade från svaren.

4.4 Bortfall

Enkäten har funnits tillgänglig för alla som velat fylla i den förutsatt att de uppmärksammat den på Facebook under de dagar den fanns tillgänglig. I kvalitativa enkätsvar där svar har lämnats blankt har svaret registrerats och kategoriserats under "Vet ej" eller "Ingen åsikt". Dessa kategoriseringar har skett på tre kvalitativa frågor där respondenten inte fyllt i ett svar och i de fall där det har skett är det förtydligt i resultatdelen. För kvantitativa frågor där svar lämnats blankt är det uppmärksammat i resultatdelen och antal uteblivna svar redovisade.

4.5 Etiska överväganden

I enkätens introduktionstext (se Bilaga I) klargjordes det att deltagandet var frivilligt och att man när som helst kunde välja att avbryta sin medverkan. Detta enligt Codex regler och riktlinjer för forskning (Codex, 2015). Det informerades även om att svaren enbart kommer att användas i statistiska sammanhang och att enskilda personer inte kan identifieras. Genom att skicka in formuläret godkände man sin medverkan under angivna premisser.

5. RESULTAT

Varje enkätfråga presenteras här tillsammans med resultat. Resultatet är presenterat i den ordning frågorna är ställda i enkäten (se Bilaga I). Kvantitativa och kvalitativa frågor är i blandad ordning i enkäten och presenteras därför enhetligt i resultatdelen. De frågor som är kvalitativa och därför har analyserats med hjälp av innehållsanalys enligt Graneheim och Lundman (2004) är fråga 1, 4, 8, 11 och 14. Detta förtydligas vid respektive fråga för att särskilja de frågor som behandlats med kvalitativ och kvantitativ databehandling.

Flera svar från samma IP-adress har inte uppmärksammats.

Fråga 1. SF Bio har beslutat att alla visningar av svenska filmer skall vara textade. Vad anser du om detta?

På frågan om att SF-bio valt att texta alla svenska filmer fick respondenten själv motivera sin åsikt om det beslutet. De kvalitativa svaren har tolkats och utefter det kategoriserats som "Bra", "Inte bra", "Både och" samt "Ingen åsikt". De respondenter som inte svarat på frågan (3,2 %) har här kategoriserats som "Ingen åsikt".

Tabell 2. Kvalitativ analys, Fråga 1, Respondentens attityd till SF-bios beslut att texta svenska filmer

	n (%)
Bra	196 (79,4)
<i>"Bra beslut. Texten brukar inte störa filmen, man bör tänka mer på tillgängligheten för hörselskadade och döva. Varför inte visa teckenspråkiga filmer eller teckenspråkstolkade filmer ibland?"</i>	
<i>"Mycket bra! Jag kollar alltid med text själv eftersom man då inte missar nåt viktigt. Det är bra eftersom man inte behöver ha lika högt ljud och ändå kan äta t.ex. knäckebröd samtidigt."</i>	
<i>"Bra, både för de med nedsatt hörsel samt för personer med svenska som andraspråk. Det är enklare att förstå en film på svenska när filmen samtidigt är textad."</i>	
<i>"Bra med tanke på att det inkluderar fler människor att delta i aktiviteten."</i>	
Inte bra	34 (13,8)
<i>"Dåligt. Majoriteten av de som betalar vill inte ha text. Varför ska vi inte passa på att dubba alla engelska filmer till svenskt tal, då det finns analfabeter och folk som inte kan läsa texten? Låt bion bygga så hörlurar kan kopplas in, och är personen helt döv så kan det visas särskilda föreställningar med text. Precis som det finns engelska filmer med svenskt tal."</i>	
<i>"Ogillas skarpt! Det är störande att ha text om man ändå kan språket."</i>	
<i>"Irriterande"</i>	
<i>"Inte bra. Väldigt störande för den stora majoriteten som inte är hörselskadade. Vissa visningar/sändningar kan vara textade."</i>	
Både och	9 (3,6)
<i>"Jag tycker att de kan köra några visningar med text och några utan. För oss med fullgod hörsel är det väldigt störande med text. Den tar för mycket fokus från bilden. Däremot vore det mycket välkommet med text på, säg hälften, av visningarna. Det vore dessutom ett ypperligt tillfälle för människor med annat modersmål än svenska att lära sig språket på ett roligt och inte alls ansträngt sätt."</i>	
<i>"Överlag bra, men ett otextat alternativ hade vart trevligt då det stör om man hellre lyssnar på konversationen och inte vill läsa texten."</i>	
Ingen åsikt	8 (3,2)

Fråga 2. Hur anser du att din generella kunskap om hörsel är?

Respondenten ombads att uppskatta sin generella kunskap om hörsel och gavs fyra alternativ att välja mellan på en skala mellan ”Väldigt liten” till ”Väldigt stor” (Tabell 3). Merparten av respondenterna svarade att de hade någorlunda kunskap om hörsel (56,7 %).

Tabell 3. Respondenternas svar på generell kunskap om hörsel

	n (%)
Väldigt liten	59 (23,9)
Någorlunda	140 (56,7)
Stor	40 (16,2)
Väldigt stor	8 (3,2)

Fråga 3. Hur har du fått denna kunskap?

Som uppföljningsfråga till respondentens generella kunskap om hörsel fick hen svara på hur denna kunskap förvärvats (Tabell 4). Tre fasta svarsalternativ gavs, ”Personlig erfarenhet”, ”Utbildning”, ”Ingen tidigare kunskap” samt det fjärde alternativet ”Annat” där möjligheten gavs att själv fylla i var kunskapen förvärvats om inhämtats på annat vis än vad som föreslagits. ”Personlig erfarenhet” (36,8 %) tillsammans med ”Utbildning” (30,8 %) uppgav flest respondenter som främsta kunskapskällan.

Tabell 4. Respondenternas svar på var inhämtat kunskap om hörsel

	n (%)
Personlig erfarenhet	91 (36,8)
Utbildning	76 (30,8)
Ingen tidigare kunskap	47 (19)
Annat	33 (13,4)

Följdfråga "Annat"

Ett fåtal respondenter valde i fråga 3 (Tabell 5) alternativet "Annat" (14,3 %) och ombads att motivera sitt svar. Respondenten fick skriva fritt och kvalitativ databehandling har utförts för att kategorisera svaren. "Personlig erfarenhet" var efter analys det främsta skälet respondenterna uppgav (65,1 %). I tabell 5 presenteras svarsfrekvens tillsammans med citat från respondenternas egenskrivna svar, vilka legat till grund för kategoriseringen.

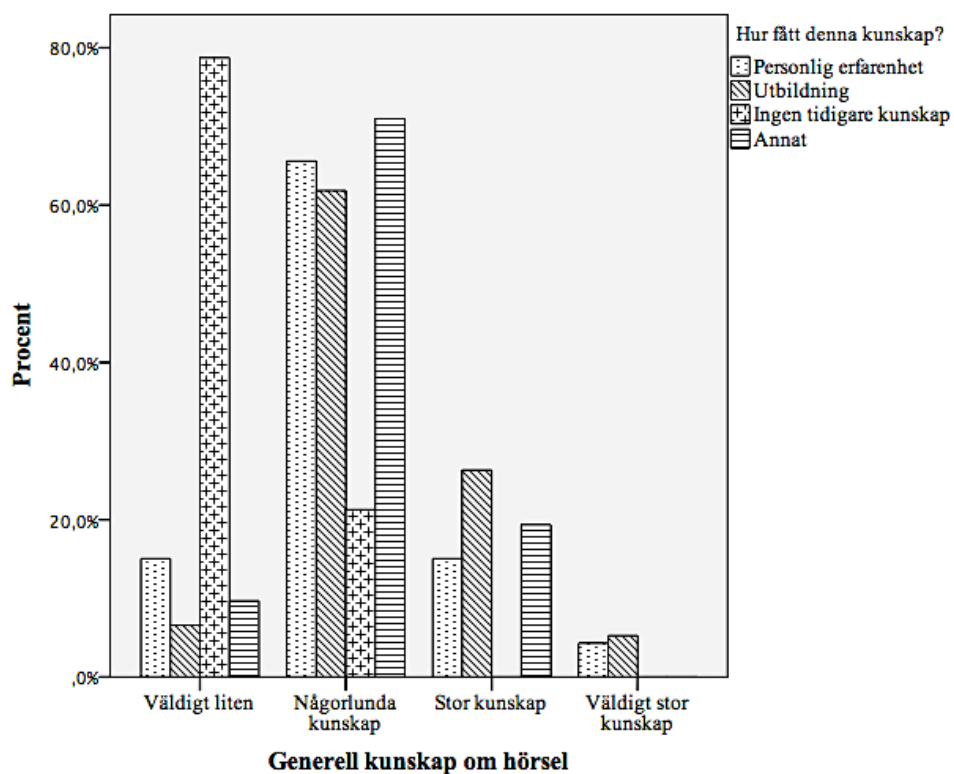
Tabell 5. Följdfråga om svarat "Annat" på fråga 3 med citat

	n (%)
Personlig erfarenhet	28 (65,1)
<i>"Jag har en hörselskadad mamma."</i>	
<i>"Genom vän som har nedsatt hörsel"</i>	
Arbetslivserfarenhet	12 (27,9)
<i>"Har haft arbetskamrater med hörselnedsättning."</i>	
<i>"Hemtjänst"</i>	
Utbildning	3 (7)
<i>"Studerat ljudteknik och musikproduktion"</i>	

Sammanfattning för fråga 2 och 3 angående självskattad kunskapsnivå och var denna kunskap har inhämtats

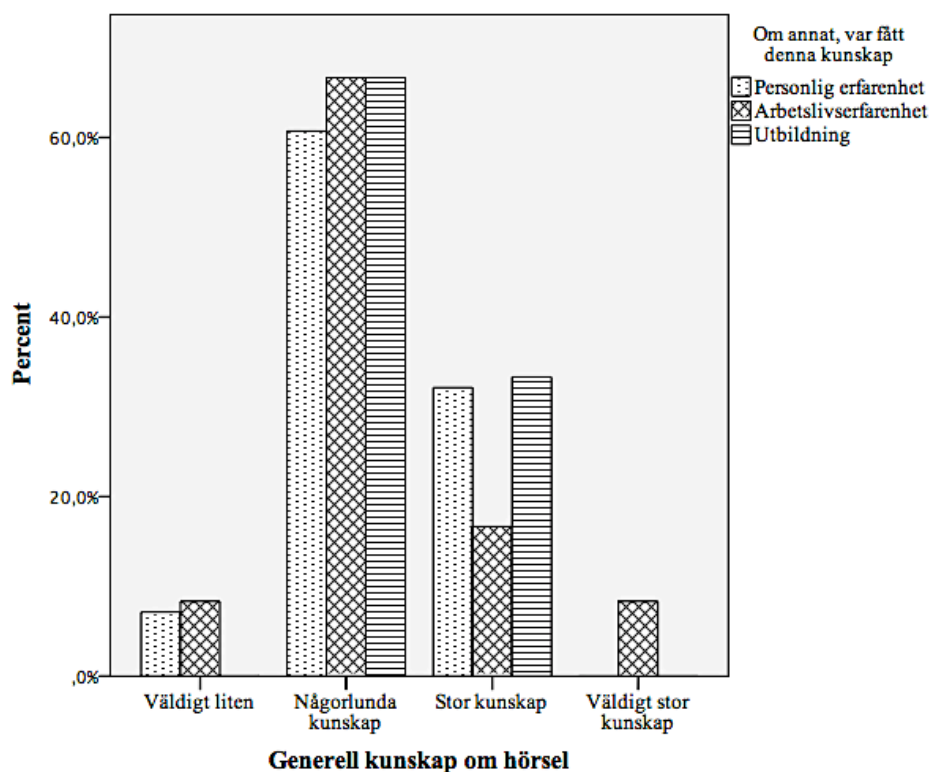
Merparten av respondenterna (56,7 %) uppgav sig ha någorlunda kunskap om hörsel och flest har angett personlig erfarenhet som främsta kunskapskällan (36,8 %) tätt efterföljt av utbildning (30,8 %).

Respondenternas självskattade kunskap om hörsel samt respondenternas källa till kunskap visas sammanfattat i tabell 6 och tabell 7.



Tabell 6. Generell kunskap om hörsel samt var/hur fått denna kunskap (n=214)

Av de 33 respondenter som angav ”Annat” som alternativ på frågan ”Hur har du fått denna kunskap?” ser svarsfördelning ut som följer:



Tabell 7. Generell kunskap om hörsel och om uppgett ”Annat” på hur fått denna kunskap

Fråga 4. Anser du dig ha kunskap om hur man kommunicerar med en person som har hörselnedsättning?

På fråga 4 har respondenterna själva fått uppge huruvida de anser sig ha kunskap om hur man kommunicerar med en person med hörselnedsättning (Tabell 8). Respondenterna har här delat upp sig i två nästintill identiska läger sett till storleken. De som svarat ”Ja” och anser sig ha sådan kunskap utgör 56,7 % medan de som svarat ”Nej” utgör 42,9 %. En person svarade inte alls och står för de resterande 0,4 %.

Tabell 8. Svar på frågan ”Anser du dig ha kunskap om hur man kommunicerar med en person med hörselnedsättning”

	n (%)
Ja	140 (56,7)
Nej	106 (42,9)
Inget svar	1 (0,4)

Fråga 5. Inom vilket av följande åldersintervall tror du att det finns flest personer med hörselnedsättning?

Fråga 5 är en kvantitativ kunskapsfråga där respondenten frågades inom vilket åldersintervall hen trodde att flest personer med hörselnedsättning fanns (Tabell 9). Majoriteten av respondenterna (68 %) svarade att de personerna finns inom åldersintervallet 65-100 år. Av resterande respondenter trodde 26,7 % att de personerna fanns inom åldersintervallet 35-64 år och 5,3 % svarade 0-34 år.

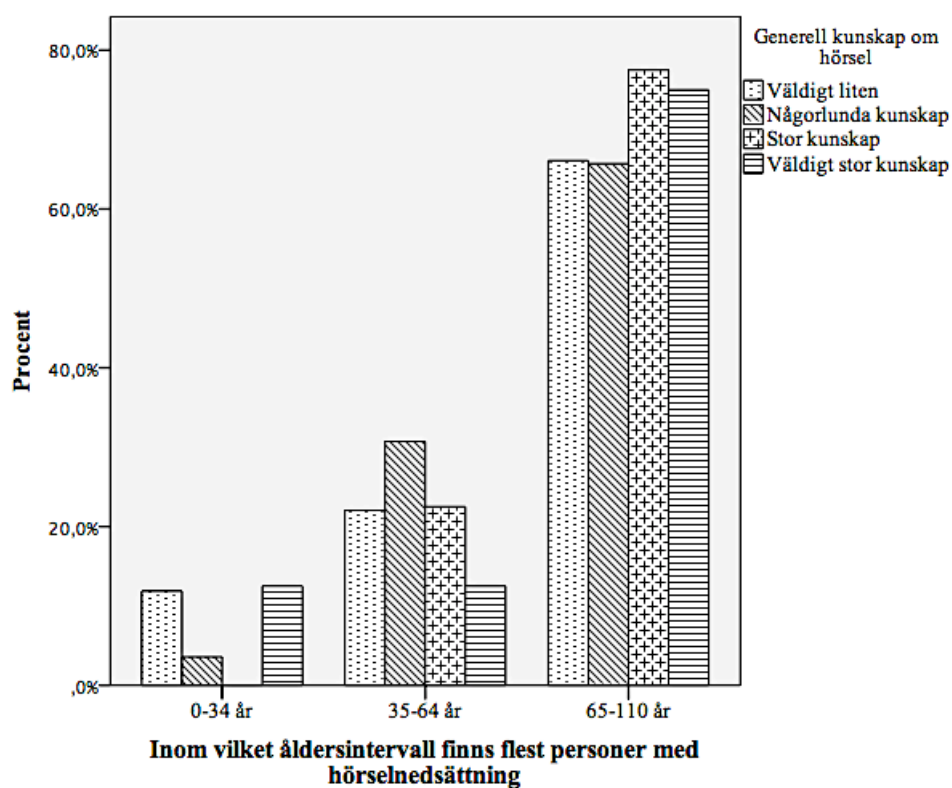
Tabell 9. Svar på frågan "Inom vilka åldersintervall finns flest personer med hörselnedsättning"

	n (%)
0-34 år	13 (5,3)
35-64 år	66 (26,7)
65-110 år	168 (68)

Analys - Inom vilka åldersintervall finns flest personer med hörselnedsättning?

Som nämnt ovan svarade majoriteten att det finns flest personer med hörselnedsättning inom åldersintervallet 65-110 år. Enligt HRF (2008) visar dock statistik att yrkesverksamma individer utgör majoriteten av antalet personer med hörselnedsättning, det vill säga åldersintervallet 35-64 år.

I tabell 10 illustreras svaret på fråga 2 ”Hur anser du att din generella kunskap om hörsel är” tillsammans med svaret på fråga 5 ”Inom vilket av följande åldersintervall tror du att det finns flest personer med hörselnedsättning”.



Tabell 10. *Generell kunskap om hörsel samt Inom vilket åldersintervall finns flest personer med hörselnedsättning*

Fråga 6. Undviker du/skulle du undvika att föra en konversation med någon som hör dåligt?

Respondenterna fick svara på om de undviker eller skulle undvika att föra en konversation med någon som hör dåligt (Tabell 11). Övervägande del (72,5 %) svarade ”Nej”. Ett fåtal svarade ”Ja” (4,9 %) och något fler ”Kanske” (22,7 %).

Tabell 11. Respondenternas svar på *Undviker du/skulle du undvika att föra en konversation med någon som hör dåligt?*

	n (%)
Ja	12 (4,8)
Nej	179 (72,5)
Kanske	56 (22,7)

Följdfråga ”Om Ja eller Kanske, vänligen motivera varför”

De respondenter som svarade ”Ja” eller ”Kanske” på fråga 6 ombads att själva motivera varför (Tabell 12). De kvalitativa svaren tolkades och kategoriserades utifrån givna förklaringar under ”Jobbigt för personen utan hörselnedsättning”, ”Jobbigt för personen med hörselnedsättning” eller ”Hörselnedsättning har tolkats som dövhet”. Merparten svarade att de undvek sådan kommunikation då de själva inte visste hur de skulle kommunicera (83,9 %) det vill säga ”Jobbigt för personen utan hörselnedsättning”. Ord såsom obekvämlighet, osäker eller rädsla för att göra fel har använts för att beskriva situationen som de då skulle undvika.

Tabell 12. Resultat av följdfråga om svarat ”Ja” eller ”Kanske” på fråga 7 med citat

	n (%)
Jobbigt för personen utan hörselnedsättning	52 (83,9)
<i>”Frustrerande att behöva anstränga sig för att den andra ska höra vad man säger”</i>	
<i>”Rädsla för att det blir pinsamt om vi inte förstår varandra.”</i>	
<i>”Det är jobbigt att prata högt och upprepa saker när man pratar. Men har de fungerande hörapparat så är det inga problem.”</i>	
<i>”Pinsamt nog - av bekvämlighet.”</i>	
Jobbigt för personen med hörselnedsättning	1 (1,6)
<i>”Det händer att jag undviker för att jag är rädd att den andra personen ska känna sig besvärad.”</i>	
Hörselnedsättning har tolkats som dövhet	9 (14,5)
<i>”Rädd att göra bort mig inför den döva, att den ska tycka jag nedvärderar den som ”ett barn“</i>	
<i>”Svårt om det inte finns papper och penna.”</i>	

Fråga 7. Inom hörselvården informeras det om strategier som är användbara vid kommunikation med en person med hörselnedsättning. Vilka av följande kände du till sedan tidigare? (Om du inte kände till någon kan du lämna alla tomma)

På frågan om kommunikationsstrategier har respondenten fått ett flertal alternativ på kommunikationsstrategier som hörselvården lär ut till sina patienter och dess anhöriga. Respondenten fick svara på huruvida hen kände till någon av dessa sedan tidigare (Tabell 13). Allra flest visste om ”Det underlättar för en person med hörselnedsättning om hen kan se ditt ansikte vid samtal” (87,4 %), ”En talare åt gången, desto fler som pratar samtidigt desto svårare att uppfatta vad som sägs” (84,6 %) samt ”Eliminera bakgrundsljud, t ex stänga av radio eller TV” (77,7 %). Överlag kände respondenterna till ett flertal kommunikationsstrategier och 32 stycken uppgav att de kände till alla strategier sedan tidigare. Endast 16 stycken kände inte till någon kommunikationsstrategi sedan tidigare och fyllde således inte i någon.

Tabell 13. Vilka kommunikationsstrategier kände respondenten till sedan innan (n=231)

	n (%)
Man ska inte tala högt direkt i örat på en person med hörselnedsättning	112 (45,3)
Det underlättar för en person med hörselnedsättning om hen kan se ditt ansikte	216 (87,4)
Man bör tänka på belysningen i rummet	70 (28,3)
Avståndet har stor betydelse	145 (54,7)
Tala hellre tydligt än högt	186 (75,3)
Eliminera bakgrundsljud	192 (77,7)
En talare åt gången	209 (84,6)

Fråga 8. Anser du att Du har en del av ansvaret i att underlätta för en person med hörselnedsättning vid kommunikation?

På frågan om ansvarsfördelning vid kommunikation med en individ med hörselnedsättning angav merparten (97,6 %) att det är bådadas ansvar för att underlätta den kommunikativa situationen. De som svarade ”Nej” utgjorde en minoritet (2,4 %).

Tabell 14. Respondentens svar på om det även är hens ansvar att underlätta vid kommunikation

	n (%)
Ja	241 (97,6)
Nej	6 (2,4)

Fråga 9. Hur tror du att personer med hörselnedsättning blir bemötta av andra människor i sin vardag? Vänligen motivera.

På frågan om hur respondenten tror att människor med hörselnedsättning blir bemötta i sin vardag fick de själva motivera sitt svar (Tabell 15). De kvalitativa svaren har tolkats och kategoriserats under ”Bra”, ”Inte bra” och de som lämnat blankt eller svarat till exempel ”Vet ej” har kategoriserats som ”Ingen åsikt”.

Tabell 15. Respondenternas svar på hur de tror att personer med hörselnedsättning blir bemötta med citat

	n (%)
Bra	28 (11,3)
<i>”Jag tror de blir bemötta på samma sätt som vi andra.”</i> <i>”jag kan bara utgå ifrån hur jag själv bemöter personer med hörselnedsättning och jag bemöter dom på precis samma sätt som vem som helst. Det görs troligtvis för att jag tycker att man ska behandla alla lika.”</i>	
<i>”Med respekt och kunskap.”</i>	
Inte bra	186 (75,3)
<i>”Tyvärr att många bemöter deras problem att höra vad folk säger genom att tolka det som att de istället inte förstår vad de blir tilltalade. Säkerligen många som höjer rösten och behandlar dem som något mindre intelligenta.”</i> <i>”gissar att de blir dumförklarade och ignorerade.”</i> <i>”Jag skulle gissa på att de i många fall känner sig undvikandes. Folk undviker konversationer pga att de inte vet hur det ska möta en person med hörselnedsättning och istället för att våga fråga den som har hörselnedsättning hur de enklast ska konversera tar de den lättaste utvägen och hellre undviker personen.”</i> <i>”Typ som alla andra som avviker från normen, lite sämre.”</i> <i>”Tyvärr tror jag de blir bemötta som om de har ett psykiskt funktionshinder och är förståndshandikappade. Jag har sett hur vissa står och skriker för att hörselskadad ska förstå men på ett nedvärderande sätt.”</i>	
Ingen åsikt	33 (13,4)
<i>”Vet ej”</i>	

Fråga 10. Nedan listas ett antal påståenden. Välj de alternativ där du HÅLLER MED (d.v.s alternativ du skulle svara JA på).

Ett antal påståenden listades och respondenten fick klicka i de som hen skulle svara ”Ja” på (Tabell 16). 16 av 247 respondenter fyllde inte i något och höll således inte med om något av följande påståenden.

Tabell 16. Påståenden vilka respondenterna höll med om (n=231)

	n (%)
Om någon inte hör tänker jag att är hen inte är intelligent	8 (3,2)
En hörapparat ger tillbaka normal hörsel	20 (8,1)
Hörselnedsättning är ett funktionshinder	215 (87)
Man skäms över att ha en hörselnedsättning	89 (36)
Jag tycker synd om personer med hörselnedsättning	127 (51,3)

Fråga 11. Vilket tror du att du skulle uppleva som mest besvärande?

På frågan om vilket respondenten skulle uppleva som mest besvärande av alternativen “Att höra dåligt” och “Att andra skulle märka att du hör dåligt” svarade 81 % att de skulle uppleva det som mer besvärande att höra dåligt medan 19 % uppgav att det skulle upplevas som mer besvärande att andra skulle märka att de hörde dåligt (Tabell 17).

Tabell 17. Respondenternas svar på vilket som skulle upplevas mest besvärande av att höra dåligt eller att andra skulle märka att hen hörde dåligt

	n (%)
Att höra dåligt	200 (81)
Att andra skulle märka att du hör dåligt	47 (19)

Fråga 12. Många som hör dåligt väntar många år innan de söker sig till hörselvården.

Vad tror du att detta beror på?

Respondenterna fick själva motivera varför de trodde att människor med upplevda hörselbesvär drar sig från att söka sig till hörselvården (Tabell 18). De kvalitativa svaren har kategoriserats utefter respondenternas svar, citat från dessa svar redovisas här inte i tabellen utan under den, detta till följd av att flertalet anledningar har getts i ett och samma svar.

Tabell 18. Vad beror det på att personer med hörselnedsättning drar sig från att söka vård?

	n (%)
Ekonomi	3 (1,6)
Förnekelse	89 (36)
Hörapparat	20 (8,1)
Okunskap	44 (17,8)
Misstro till vården	12 (4,9)
Skam	83 (33,6)
Successiv försämring	65 (26,3)
Ålderdom	26 (10,5)
Vet ej	27 (10,9)

"Många vet inte hur dåligt de hör förrän det gått mycket långt. Omgivningen poängterar inte i första taget att man tror det är hörselnedsättning de rör sig om, utan man tror länge personen är frånvarande, ointresserad av omvärlden, lite egocentrerad, innan man kommer på tanken att personen kanske inte hör att någon försöker prata med den."

"Dem skäms kanske? Det är inte så 'öppet' prat om dåliga hörsel."

"Okunskap om vad för vård man kan få. Osäkerhet om det verkligen är så farligt."

"Man kanske får en hörselnedsättning successivt och på så sätt inte märker tydligt att man får nedsatt hörsel, förrän det gått ett tag. Ett annat alternativ skulle kunna vara en känsla av pinsamhet eller en kostnadsfråga."

"Stolthet. Många i min närhet skryter gärna över hur mycket hörsel de har kvar för sin ålder o så - kan tänka mig att de gärna intygar sig själv att de hör bättre än de en gång gjorde."

"Stoltheten får sig en törn. "Läkare är kvacksalvare ändå" osv."

"tror många skäms, framförallt äldre. Ful apparat."

"De kanske skäms över att erkänna för andra att de hör dåligt. De kanske känner att de är sämre än andra som hör bra. De känner kanske att höra dåligt är något som tillhör ålderdomen, och identifierar man sig inte som gammal eller äldre kanske det kan vara svårt att erkänna för sig själv att man hör dåligt."

"Förnekelse och okunskap."

"Flera orsaker, tror en del hörselnedsättningar smyger sig på, en del vill inte erkänna att bära hörapparater (många tror att apparaterna fortf behövs vara stora o klumpiga). Vissa vet nog inte vilken hjälp som finns att få"

6. DISKUSSION

6.1 Metoddiskussion

6.1.1. Val av metod

För att nå en så bred och varierad grupp som möjligt fattades beslutet att göra en enkätundersökning. En enkätundersökning är mer tidseffektivt än en intervjustudie om man vill nå ut till en stor mängd människor.

6.1.2 Testpiloter

Testpiloter, som innan officiell lansering av enkäten fick fylla i den och efter detta komma med kritik, kan eventuellt ha svarat mer sympatiskt än de skulle ha gjort om de var helt anonyma då en liten skara tillfrågats och således kunnat kopplas till respektive svar. Deras svar tyder dock inte på det.

6.1.3 Bakgrundsvariabler

Då länken till enkäten delats på respektive författares Facebook-konto är resultatet av bakgrundsvariablerna en direkt avspegling av författarnas närmaste omgivning. Detta blir tydligt framförallt vid resultatanalys av ålder samt bostadsort. Utan en jämt fördelad mängd data kan man inte påstå att svaren representerar allmänheten, men det kan ge en antydning till det faktiska läget.

Det finns inget förtydligande i enkäten att man inte fick svara om man är bosatt utomlands men det fanns bara svenska län att välja på i rullistan under faktafrågorna. Det kan ha funnits respondenter från andra länder som valt att svara på enkäten och därför valt ett slumpmässigt län eller ett län i närheten av sin bostadsort i ett grannland. Förhoppningen är att samtliga respondenter svarat sanningsenligt på alla frågor och därför inte skickat in enkäten om de märkt att deras land inte funnits med. Det som kunde ha gjorts annorlunda för att reducera risken för denna felkälla är att informera i introduktionstexten till enkäten samt i informationstexten vid delning av enkäten att endast svar från människor bosatta i Sverige önskades.

Som tidigare nämnts förhindrades inte flera svar från samma IP-adress. Detta gjorde att samma person har kunnat svara på enkäten flera gånger. Förhoppningen var att ingen sett en anledning till att göra detta, vilket ingen heller gjorde. Eftersom enkäten endast låg ute i tre

dagar minskar det risken att personer svarat flera gånger från olika IP-adresser för att de glömt om de svarat på enkäten eller inte.

6.1.4 Felkällor

En enkät utformades specifikt till denna studie och kan ifrågasättas då den inte validerats och således inte är garanterat tillförlitlig.

I enkäten finns en genomgående risk för prestigebias - att deltagarna kan ha varit benägna att välja de svarsalternativ som verkat mest socialt acceptabla. I den inledande introduktionstexten (Bilaga I) informerades det dock skriftligt att alla respondenter var anonyma vid ifyllandet av enkäten och förhoppningen är återigen att alla respondenter varit ärliga i sina svar.

Trots att frågorna handlade om hörselnedsättning preciserades det inte vad som menas med hörselnedsättning. Deltagarna vet alltså inte vilken grad av hörselnedsättning det syftades på - vilket inte nödvändigtvis är en negativ faktor då förhoppningen var att få viss information om respondenternas attityd och kunskap. Det syns till exempel i resultatet att somliga förknippar hörselnedsättning med dövhet under de kvalitativa frågorna. Att människor drar denna parallell har påvisats även i tidigare studier (Hétu, 1996).

Ett misstag i enkäten som uppdragats i efterhand är att respondenten inte tillfrågats om hen själv har en hörselnedsättning. En sådan fråga skulle kunna formulerats "Är du själv normalhörande?" eller "Har du själv en hörselnedsättning?". Detta hade varit av intresse för att hålla koll på spridningen då man eventuellt är mer benägen att trycka sig in på en enkät som berör ämnet om man själv har en hörselnedsättning. Resultatet kan därför ha blivit riktat utan vetskap och inte representera allmänheten.

6.2 Resultatdiskussion

6.2.1 Fråga 1. SF bio har beslutat att alla visningar av svenska filmer skall vara textade. Vad anser du om detta?

Majoriteten har angett att de anser det positivt att SF valt att texta alla svenska filmer.

Mestadels med motiveringen att biografier går mot en utveckling där de blir tillgängliga för fler, men även att det har ett pedagogiskt syfte för personer som inte har svenska som modersmål samt att det underlättar för en själv när fler sinnen kan användas (Tabell 2).

Resultatet av denna fråga kan tolkas som att en stor del av respondenterna har positiv attityd till personer med hörselnedsättning då de visat angelägenhet om deras möjlighet till offentlig tillgänglighet. Respondenterna som ställt sig positiva till beslutet har svarat både ur ett tillgänglighetsperspektiv samt att det varit fördelaktigt för dem själva.

De som ställde sig negativa mot beslutet angav skäl som byggde på att deras egen upplevelse av biobesöket skulle bli sämre. En del gav som förslag att personerna i behov av texttolkning borde erbjudas egna visningar, det vill säga möjligheten att kunna välja att se svensk film med eller utan text på bio (Tabell 2).

6.2.2 Fråga 2. Hur anser du att din generella kunskap om hörsel är? och Fråga 7. Inom hörselvården informeras det om strategier som är användbara vid kommunikation med en person med hörselnedsättning. Vilka av följande kände du till sedan tidigare?

Det är svårt att uttala sig om orsaken till att respondenterna skattat sin kunskap om hörsel relativt lågt jämfört med deras angivna kunskaper om kommunikationsstrategier. Det är möjligt att frågan om respondentens självskattade kunskap om hörsel har misstolkats, att de exempelvis trott att det syftats på medicinsk kompetens. Respondenterna kan dessutom ha underskattat sin kunskapsnivå. Det kan även bero på att frågan om kommunikationsstrategier haft svarsalternativ presenterade och därför verkat självklara vid anblick. Det bästa alternativet för att undgå detta dilemma hade varit om respondenterna i skrift fått ange vilka strategier de känner till.

6.2.3 Fråga 8. Anser du att Du har en del av ansvaret i att underlätta för en person med hörselnedsättning vid kommunikation?

Resultatet tyder på en positiv attityd till kommunikativa situationer med personer med hörselnedsättning eftersom man är villig att ta del av ansvaret för kommunikationen. Resultatet tyder även på viss kunskap om kommunikativa situationer med personer med hörselnedsättning eftersom man är medveten om att ansvaret vilar på båda för att kommunikationen ska fungera väl.

6.2.4 Fråga 9. Hur tror du att personer med hörselnedsättning blir bemötta av andra människor i sin vardag? Vänligen motivera.

Av respondenternas svar att döma kan det tolkas som att respondenterna har en negativ inställning till hörselnedsättning eftersom de tror att en hörselnedsättning leder till negativa

konsekvenser i vardagen. Sett till resultatet och citaten i tabell 15 kan orsaken till ett eventuellt dåligt bemötande bero på fördomar och okunskap.

6.2.5 Fråga 11. Vilket tror du att du skulle uppleva som mest besvärande?

Nästan en femtedel av de tillfrågade i enkäten tror sig uppleva det värre att andra människor skulle märka av en hörselnedsättning än att höra dåligt (Tabell 16). Detta kan jämföras med resultatet från HRF:s undersökning i deras årsrapport 2008 då en fjärdedel av deltagarna i studien uppgivit att de oroar sig för att andra ska märka att de hör dåligt. En anledning till denna oro kan vara stigmatisering av hörselnedsättning och att det är förknippat med något negativt. Majoriteten i denna enkätundersökning uppgav dock att de skulle uppleva det mer besvärande att höra dåligt än att andra människor skulle märka att man hade en hörselnedsättning.

6.2.6. Fråga 10. Nedan listas ett antal påståenden. Välj de alternativ där du HÅLLER MED och Fråga 11. Många som hör dåligt väntar många år innan de söker sig till hörselvården. Vad tror du att detta beror på?

I fråga 11 efterfrågas respondentens tankar kring varför individer med hörselnedsättning drar sig från att uppsöka hörselvården. Här har ett flertal förklaringar angivits men flest har svarat att de tror att anledningen till att man dröjer med att kontakta hörselvården är för att man förnekar det faktum att man börjat höra sämre.

Vid jämförelse av svarsfrekvensen mellan "Förnekelse" och "Okunskap" uppgav mer än hälften av respondenterna att det beror på förnekelse snarare än okunskap att man drar sig från att söka sig till hörselvården. Resultatet av jämförelsen kan tolkas som att en uppmärksammas hörselnedsättning är någonting man förnekar snarare än är oförstående inför.

Då fråga 10 och 11 följer efter varandra kan det finnas en risk att påståendena i fråga 10 har påverkat respondentens svar på fråga 11. Liknande svar kan urskiljas i båda frågorna och ordningsföljden borde ha varit annorlunda för att undvika detta.

6.3 Projektets betydelse

Denna studie kan bidra till en ökad insikt i allmänhetens kunskap om och attityd till hörselnedsättning. Studien kan vara av intresse för verksamma audionomer eller anhöriga till

personer med hörselnedsättning då den ger en inblick i vad personer med hörselnedsättning går igenom och möts av i sin vardag.

6.4 Framtida forskning

Förhoppningen är att denna småskaliga studie kan väcka tankar och inspirera till vidare forskning för att öka medvetenheten om hörsel och hörselnedsättning. En mer omfattande kartläggning av allmänhetens kunskap om och attityd till hörselnedsättning med jämnare fördelning av län och ålder vore av intresse för en mer generaliserbar analys.

7. KONKLUSION

Respondenterna i denna studie representerar en liten del av allmänheten men resultatet av studien kan ge en antydning av den verkliga situationen. Majoriteten av respondenterna uppskattar sin generella kunskap om hörsel vara någorlunda stor. Kunskapen uppges av övervägande del respondenter vara inhämtad från personlig erfarenhet eller utbildning. Ungefär hälften av respondenterna anser sig ha kunskap om hur man kommunicerar med en person med hörselnedsättning och hälften anser sig inte ha det. Kunskapen om kommunikationsstrategier som kan användas vid kommunikation med en person med hörselnedsättning är enligt resultatet god. Merparten respondenter visar på en positiv attityd till personer med hörselnedsättning då de uppger att de inte skulle undvika att föra en konversation med en person med hörselnedsättning samt att även de har en del i ansvaret att underlätta vid kommunikation. Majoriteten av respondenterna tror dock att personer med hörselnedsättning blir negativt bemötta i vardagen och detta kan tyda på en negativ attityd till hörselnedsättning i samhället.

REFERENSER

Andersson, G., Arlinger, S. (red.) (2007). *Nordisk lärobok i audiologi*. (1. uppl.) Bromma: CA Tegnér.

Brink, R. H., Wit, H. P., Kempen, G. I., Heuvelen, M. J. (1996). Attitude and help-seeking for hearing impairment. *British Journal of Audiology*, 30 (5), 313-324.
doi:10.3109/03005369609076779

Codex. (2015). *Forskning som involverar människan*. Hämtad 2015-02-17, från <http://codex.vr.se/forskningmanniska.shtml>

Danermark, B. (2005). *Att återerövra samtalet*. Örebro: Delsam.

Getty, L., Héту, R. (1991). *The development of a rehabilitation program for people affected by hearing loss-II: Results from group intervention with 48 workers and their spouses*, *Audiology* 1991; 30: 31729.

Gilhome Herbst, KR., Meredith, R., Stephens, SDG. (1991). Implications of hearing impairment for elderly people in London and in Wales. *Acta Oto Laryngologica*, 111 (476), 209-214.

Goffman, E. (1956) *The presentation of self in everyday life*. Edinburgh: University of Edinburgh, Social Sciences Research Center.

Graneheim, U. H., Lundman, B. (2004). Qualitative content analysis in nursing research: concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness. *Nurse Education Today*, 24 (2), 105-112. doi:10.1016/j.nedt.2003.10.001

Hansson, J. (2006). *Tillvägagångssätt för att höja svarsfrekvensen - en kartläggning av webbaserade enkätundersökningar*. Umeå universitet: Centrum för utvärderingsforskning.

Héту, R. (1996). The stigma attached to hearing impairment. *Scandinavian Audiology Supplement*, 25 (43), 12-24.

Higgins, P. (1980). Outsiders in a hearing World: A sociology of deafness. *Social Science & Medicine. Part E: Medical Psychology*, 15 (4), 257-326. doi:10.1016/0271-5384(81)90039-9

Hörsellinjen. (2014). *Hörselnedsättning - orsaker och diagnoser*. Hämtad 2015-03-01, från <http://horsellinjen.se/horsellinjen/horselnedsattning-orsaker-diagnoser>

Hörselskadades riksförbund. [HRF]. (2008). *Adjö yxskaft*. Stockholm: Hörselskadades riksförbund.

Hörselskadades riksförbund. [HRF]. (2011). *Dags för ett hörseltest?*. Stockholm: Hörselskadades riksförbund.

Hörselskadades Riksförbund. [HRF]. (2014). *Om oss*. Hämtad 2015-03-12, från <http://www.hrf.se/om-hrf>

Hörselskadades Riksförbund. [HRF]. (2014). *Nu ska SF-bio visa alla svenska filmer med text, i hela landet*. Hämtad 2015-02-23, från <http://www.hrf.se/artikel/nu-ska-sf-bio-visa-alla-svenska-filmer-med-text-i-hela-landet>

Jönsson R., Rosenhall U., Gause-Nilsson I., Steen B. (1998). Auditory function in 70- and 75-year-olds of four age cohorts. A cross-sectional and time-lag study of presbycusis. *Scandinavian Audiology*, 27 (2), 81-93.

Jönsson, R., Rosenhall, U. (1998). Hearing in advanced age. A study of presbycusis in 85-, 88- and 90-year-old people. *Audiology*, 37 (4), 207-218. doi:10.3109/00206099809072975

Landstinget Sörmland. (2014). Tema hörsel, *Min hälsa*, 2. Sörmland: Landstinget Sörmland.

Nationalencyklopedin [NE]. (2015). *Attityd*. Hämtad 2015-04-09, från <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/attityd>

Nationalencyklopedin [NE]. (2015). *Stigmatisering*. Hämtad 2015-03-04, från <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/stigmatisering-%28s%C4%llsynt-fysiskt-fenomen%29>

Profant O, Tintěra J, Balogová Z, Ibrahim I, Jilek M, Syka J. (2015). Functional Changes in the Human Auditory Cortex in Ageing. *PLoS ONE*, 10 (3). doi:10.1371/journal.pone.0116692

Southall, K., Gagné, JP., Jennings MB. (2010). Stigma: a negative and a positive influence on help-seeking for adults with acquired hearing loss. *International Journal of Audiology*, 49 (11), 804-814. doi: 10.3109/14992027.2010.498447.

Statistiska Centralbyrån. [SCB]. (2015). *Frågeteknik*. Hämtad 2015-03-12, från, http://www.scb.se/sv_/Dokumentation/Statistikguiden/Undersokning-och-urval/Frageteknik/)

World Health Organisation [WHO]. (2015). *1.1 billion people at risk of hearing loss*. Hämtad 2015-03-16, från <http://www.who.int/mediacentre/news/releases/2015/ear-care/en/>

BILAGA I


Enkätundersökning

UTBILDNING FÖRSKARUTBILDNING FÖRSKNING SEKTIONER CENTRUMBILDNINGAR ÖVINSTITUTIONEN

Göteborgs universitet / Sahlgrenska akademien / Institutionen för neurovetenskap och fysiologi / Sektioner / Klinisk neurovetenskap och rehabilitering / Audiologi / Aktuellt / **Inställning och attityd gällande hörselnedsättning** [Webbkarta](#)

Aktuellt

Inställning och attityd gällande hörselnedsättning



Denna enkät ligger till grund för en kandidatuppsats inom audiologi med syfte att kartlägga allmänhetens kunskap och attityd gällande hörselnedsättning. Din medverkan är helt frivillig och du kan när som helst avbryta ditt deltagande. Dina svar kommer endast att användas i statistiska sammanställningar och enskilda personer kan inte identifieras. Den färdiga rapporten kommer under våren finnas tillgänglig på Göteborgs Universitets webbplats där man vid intresse kan ta del av sammanställningen.

Vänligen läs frågorna noggrant och besvara dem sanningsenligt.

1. SF Bio har beslutat att alla visningar av svenska filmer skall vara textade. Vad anser du om detta?

Kontaktuppgifter

Om du har frågor eller funderingar kring frågeformuläret eller vår kandidatuppsats kontakta oss gärna:

[Astrid Lauste Jurvin](#)
[Viola Björkstrand](#)

Antagning till audionomprogrammet

Ett spännande program startar hösten 2015.
[Läs mer om audionomprogrammet](#)

Inställning och attityd gällande hörselnedsättning

Denna enkät ligger till grund för en kandidatuppsats inom audiologi med syfte att kartlägga allmänhetens kunskap och attityd gällande hörselnedsättning. Din medverkan är helt frivillig och du kan när som helst avbryta ditt deltagande. Dina svar kommer endast att användas i statistiska sammanställningar och enskilda personer kan inte identifieras. Den färdiga rapporten kommer under våren finnas tillgänglig på Göteborgs Universitets webbplats där man vid intresse kan ta del av sammanställningen.

Vänligen läs frågorna noggrant och besvara dem sanningsenligt.

1. SF Bio har beslutat att alla visningar av svenska filmer skall vara textade. Vad anser du om detta?

2. Hur anser du att din generella kunskap om hörsel är?

- Väldigt liten kunskap
- Någorlunda kunskap
- Stor kunskap
- Väldigt stor kunskap

3. Hur har du fått denna kunskap?

- Personlig erfarenhet
- Utbildning
- Har ingen tidigare kunskap
- Annat

Vänligen specificera om svarsalternativet 'Annat' har valts:

4. Anser du dig ha kunskap om hur man kommunicerar med en person som har hörselnedsättning?

- Ja
- Nej

5. Inom vilket av följande åldersintervall tror du att det finns flest personer med hörselnedsättning?

- 0 - 34 år
- 35 - 64 år
- 65 - 110 år

6. Undviker du/skulle du undvika att föra en konversation med någon som hör dåligt?

- Ja
- Nej
- Kanske

Om Ja eller Kanske, vänligen motivera varför:

7. Inom hörselvården informeras det om strategier som är användbara vid kommunikation med en person med hörselnedsättning. Vilka av följande kände du till sedan tidigare? (Om du inte kände till någon kan du lämna alla tomma)

Det är möjligt att markera flera alternativ.

- Man ska inte tala högt direkt i örat på en person med hörselnedsättning
- Det underlättar för personen med hörselnedsättning om hen kan se ditt ansikte vid samtal
- Man bör tänka på belysningen i rummet
- Avståndet mellan personen med hörselnedsättning och dig har stor betydelse
- Tala hellre tydligt än högt
- Eliminera bakgrundsljud, tex stäng av radio eller TV
- En talare åt gången, desto fler som pratar samtidigt desto svårare att uppfatta vad som sägs

8. Anser du att Du har en del av ansvaret i att underlätta för en person med hörselnedsättning vid kommunikation?

- Ja
- Nej

9. Hur tror du att personer med hörselnedsättning blir bemötta av andra människor i sin vardag? Vänligen motivera.

10. Nedan listas ett antal påståenden. Välj de alternativ där du HÅLLER MED (d.v.s. alternativ du skulle svara JA på).

Det är möjligt att markera flera alternativ.

- Om någon inte hör tänker jag att hen inte är så intelligent
- En hörapparat ger tillbaka normal hörsel
- Hörselnedsättning är ett funktionshinder
- Man skäms över att ha en hörselnedsättning
- Jag tycker synd om personer med hörselnedsättning

11. Vilket tror du att du skulle uppleva som mest besvärande?

- Att höra dåligt
- Att andra skulle märka att du hör dåligt

12. Många som hör dåligt väntar många år innan de söker sig till hörselvården. Vad tror du att detta beror på?

Följande frågor är hämtade från Statistiska Centralbyrån och är av vikt för sammanställning och analys av insamlad data. Frågorna är obligatoriska.

13. Kön?

Välj alternativ i rullgardinsmenyn *

- Man
- Man
- Kvinna
- Annat

14. Ålder?

Välj alternativ i rullgardinsmenyn *

- 18-30
- 18-30
- 31-40
- 41-50
- 51-60
- 61-70
- 71-äldre

15. Län?

Välj alternativ i rullgardinsmenyn *

- Blekinge län
- Dalarnas län
- Gotlands län
- Gävleborgs län
- Hallands län
- Jämtlands län
- Jönköpings län
- Kalmar län
- Kronobergs län
- Norbottens län
- Skåne län
- Stockholms län
- Södermanlands län
- Uppsala län
- Värmlands län
- Västerbottens län
- Västernorrlands län
- Västmanlands län
- Västra Götalands län
- Örebro län
- Blekinge län

16. Bakgrund?

Välj alternativ i rullgardinsmenyn *

Svensk bakgrund (inrikes födda med en inrikes född och en utrikesfödd förälder / inrikes födda med två inrikes föda föräldrar) ▼
Svensk bakgrund (inrikes födda med en inrikes född och en utrikesfödd förälder / inrikes födda med två inrikes föda föräldrar)
Utländsk bakgrund (utrikes födda / inrikes födda med två utrikes födda föräldrar)

17. Högsta avslutade utbildning?

Välj alternativ i rullgardinsmenyn *

Ingen ▼
Ingen
Förgymnasial utbildning-grundskola
Gymnasial utbildning-Gymnasieutbildning
Eftergymnasial utbildning mindre än ett år: KY-utbildning
Eftergymnasial utbildning mindre än ett år: Folkhögskola
Eftergymnasial utbildning mindre än ett år: Högskola
Eftergymnasial utbildning mer än ett år: KY-utbildning
Eftergymnasial utbildning mer än ett år: Folkhögskola
Eftergymnasial utbildning mer än ett år: Högskola
Forskarutbildning eller liknande

Tack för ditt deltagande! Nu återstår ett säkerhetsmoment där du behöver ange tecknen i nedanstående ruta.

Du skickar in dina svar till oss genom att klicka på knappen "Skicka". Därefter kommer du att se en bekräftelsesida på att formuläret är inskickat.

Ange tecknen nedan

M D D F

* = Obligatoriska fält

SKICKA

BILAGA II

Testpiloter

Tabell 16. *Sammanställning testpiloter (n=7)*

	n
Kön	
Kvinna	3
Man	4
Annat	0
Ålder	
18- 30	4
31-40	1
41-50	0
51-60	1
61-70	1
71 – äldre	0
Bakgrund	
Svensk bakgrund	5
Utländsk bakgrund	2
Län	
Stockholm	3
Västra Götaland	4
Högsta avslutade utbildning	
Gymnasial utbildning – Gymnasieutbildning	2
Eftergymnasial utbildning ett år eller mer:	
KY-utbildning	1
Högskola	2
Forskarutbildning eller liknande	2

BILAGA III

Länk till enkät med informationstext



Viola Björkstrand

February 19 · 🌐 ▼

Hej! Jag och [Astrid Lauste Jurvin](#) går sista terminen på audionomprogrammet och skriver nu vår kandidatuppsats. Vi skulle uppskatta om ni ville hjälpa oss genom att svara på vår enkät.

Dela gärna!

PS. Audionomer samt audionomstudenter undanbedes att svara men ni får givetvis gärna dela.



Undersökning-Inställning och attityd gällande hörselnedsättning - Klinisk neurovetenskap och...

Denna enkät ligger till grund för en kandidatuppsats inom audiologi med syfte att kartlägga allmänhetens...

NEUROPHYS.GU.SE

Unlike · Comment · Share



Aktuellt

Tack alla som har besvarat vår enkät!

Vi uppskattar att ni ville hjälpa oss genom att svara på vår enkät. Vi har nu fått in tillräckligt många svar för att genomföra en analys och skriva vår kandidatuppsats.

Tack också till er som har länkat till den här sidan utan att fått möjlighet att besvara enkäten!



Kontaktuppgifter

Om du har frågor eller funderingar kring frågeformuläret eller vår kandidatuppsats kontakta oss gärna:

[Astrid Lauste Jurvin](#)

[Viola Björkstrand](#)

[▲ Till sidans topp](#)

[Deja](#)

Sidensvarig: [Milijana L. Malmberg](#)
Sidan uppdaterades: 2015-02-22 00:10

[Tipsa en vän](#)
[Utskriftsversion](#)

BILAGA V

Inaktiv enkät

[UTBILDNING](#) [FORSKARUTBILDNING](#) [FORSKNING](#) **[SEKTIONER](#)** [CENTRUMBILDNINGAR](#) [OM INSTITUTIONEN](#)

[Göteborgs universitet](#) / [Sahlgrenska akademien](#) / [Institutionen för neurovetenskap och fysiologi](#) / [Sektioner](#) / [Klinisk neurovetenskap och rehabilitering](#) / [Audiologi](#) / [Aktuellt](#) / [Inställning och attityd gällande hörselnedsättning](#)

[Webbkarta](#)

Aktuellt

Tack - formuläret skickades

- Skickade mail
- Sparade statistik



Kontaktuppgifter

Om du har frågor eller funderingar kring frågeformuläret eller vår kandidatuppsats kontakta oss gärna:

[Astrid Lauste Jurvin](#)

[Viola Björkstrand](#)